

Preventing Environmental Damages *Hebrew/English Source Sheet*

This material was prepared by Rabbi Yonatan Neril, Dr. Akiva Wolff, and Evonne Marzouk of Canfei Nesharim, as part of the Jewcology project.

Outline of Sources

I. Three Scriptural Bases for Not Damaging

Others

1. Leviticus 19:14
2. Yad Rama to Tractate Bava Batra 26a
3. Rabbi Samphson Rafael Hirsch, commentary to Leviticus 19:14
4. Leviticus 19:18
5. Rabbi Samphson Rafael Hirsch, commentary to Leviticus 19:18
6. Proverbs 3:17
7. Rabbi Samson Raphael Hirsch, commentary on Proverbs 3:17

II. Damages Related to Water

8. Mishna, Tractate Baba Batra 2:1
9. Shulchan Aruch, Choshen Mishpot 155:21

III. Damages Related to Smell and Smoke

10. Mishna, Tractate Baba Batra, p. 25a
11. Mishna Tamid, 2:3
12. Babylonian Talmud, Tractate Tamid 29b
13. Rabeinu Gershom to Tractate Tamid p. 29b
14. Babylonian Talmud, Tractate Bava Kama, p. 82b
15. Rashi to Tractate Bava Kama, p. 82b
16. Maimonides, Mishneh Torah, Hilkhoh Kinyan, Laws of Neighborly Relations 11:1
17. Shulchan Aruch, Choshen Mishpat 155:36

IV. Contemporary Rabbinic Views

18. Rivash, Responso 196
19. Rabbi Ezra Batzri, Dinei Mamanot

I. Three Scriptural Bases for Not Damaging Others

ויקרא י"ט:י"ד

לפני עיבר א-ל תתן מכשול

Leviticus 19:14

Don't put a stumbling block before the blind.

יד רמ"ה על מסכת בבא בתרא דף כו"א

דאסיר למגרם מידי דאתי מיניה היזקא לאינשי, אי משום לפני עור לא תתן מכשול ואי משום ואהבת לרעך

Yad Rama to Tractate Bava Batra 26a, translation by Y. Neril

"...it is forbidden to cause something that from it brings damage to people, whether because of [the commandment] 'Do not put a stumbling block in front of the blind,' or whether because [of the commandment] 'Love your neighbor [as yourself]'

רש"ר הירש ויקרא פרשת קדשים פרק יט פסוק יד

ואילו פסוק זה מזהיר בשני מאמרים שלא להזיק אדם בכלל - במשמעותו הרחבה של מושג זה... ולפני עור לא תתן מכשול. עלינו להיות זהירים במעשינו ובדברינו - לכל יסכנו את שלום ריענו מבחינה חומרית או מוסרית. לא רק סומא מבחינה גופנית קרוי עור; א-לא כל מי שנתעורר מבחינה רוחנית או מוסרית, כל מי שנסתגור מחמת תאוה - אף הוא בכלל

עוור... עלינו להיות זהירים בכל התחום הגדול של שלומו החומרי והמוסרי של ריענו. נקדיש לו את מלוא זהירותנו ותבונתנו - לבל יעשה מעשים באשמתנו, שיינזק בהם מבחינה חומרית או מוסרית:
ויראת מא-להיך אני ה'. נדע, שלא שופט בשר ודם יביאנו במשפט על כל א-לה; א-לא נראה עצמנו עומדים מול פני ה', שעיניו משוטטות בכל. מתוך שכבודו מלא עולם, נשגיה על עצמנו, ונהיה זהירים לדקדק במעשינו.

**Rabbi Samphson Rafael Hirsch, commentary to Leviticus 19:14, in The Pentateuch: vol. 1: Genesis,
Rendered into English by Isaac Levy from the original German, Judaica Press, Gateshead, England, 1989, p.
516-517**

Now we get to two sentences warning us against doing any injury at all to others, in the widest application of the word injury... 'And before a blind man you shall not place a stumbling block.' This is a sentence of the most far-reaching import. It warns against carelessness in word or deed through which the material or spiritual well-being of our fellow man could in any way be endangered. By 'blind person' is understood not only the actual blind, but also those who are, in any way, spiritually or morally blind, dazzled by passion or ignorance.... Thus the whole great sphere of the material and spiritual happiness of our neighbor is entrusted to our care. Our care and consideration must be exercised for the benefit of our neighbor to prevent his coming into any material or moral harm through our means.

But you shall fear your God, I am Hashem. And in all these matters, we are not to feel ourselves under the judgment of our fellowmen, to be before a human tribunal, but to be placed under the Eye of God, the All-seeing One Whose constant presence teaches us the most conscientious watch over ourselves and self-criticism of all our behavior.

ויקרא י"ט:י"ח
ואהבת לרעך כמך

Leviticus 19:18

Love your neighbor as yourself.

רש"ר הירש ויקרא פרשת קדשים פרק יט פסוק יח

ואהבת לרעך כמוך אני ה'. זה כלל מסכם לכל התנהגותנו החברתית - בדיעות, במלים ובמעשים...
ידוע מאמרו של הלל: "דעלך סני לחברך לא תעביד"... "השנוי עליך א-ל תעשה לחברך": הרי כאן שוויון גמור לכל - כעיקרון מנחה לכל פעולותינו; על - פי זה נדרוש את שלום רענו כשלומנו; נהפוך אנוכיות ואהבה עצמית לאהבת ריע ולשמירת כבודו; נלמד לאהוב ולכבד כל נברא בשוויון גמור עמנו. אכן מושג "חברך" במשמעותו הרחבה כולל כל נברא, ולא רק כל אדם; ובמשמעות רחבה זו הרי כאן באמת תמצית כל התורה. שהרי זו כל כוונת התורה: היא מרחיקה אותנו מכל "סני": מכל המתנגד באיבה לשלומנו ולשלום כל נברא שבחברתנו.

Rabbi Samphson Rafael Hirsch, commentary to Leviticus 19:18, in The Pentateuch: vol. 1: Genesis

Love your neighbor's well-being as if it were your own; I am God, is the summarizing final maxim for the whole of our social behavior, in feelings, word, and deed.

Hillel's interpretation of this as: "That which is hateful to you don't do to someone else" imposes complete equality of all as the guiding principle of all of our deeds, makes everyone take to heart the weal and woe of everybody else, changes selfishness...into consideration and love of one's neighbor. The concept of "your neighbor" extends the ideas beyond the narrow confines of your fellow men to the idea of fellow creatures, so that in fact this sentence does contain the contents of the whole Torah, which indeed is nothing else, but the teaching of avoiding everything which is contrary and hateful to the happiness and well-being of ourselves and to that of the fellow creatures who enjoy existence down here in this world

משלי ג:י"ז

דרכיה דרכי נעם וכל נסיבותיה שלום

Proverbs 3:17

[The Torah's] ways are ways of pleasantness and all its paths are peace.

Rabbi Samphson Raphael Hirsch, commentary to Proverbs 3:17

Even the paths of our own individual endeavors are shaped and guided by the spirit of the G-d given Torah towards fulfillment, without causing offense or danger to others, and with the preservation of both our outer and inner peace.

Discussion questions:

1. What Torah teachings are considered the Scriptural basis for avoiding damages to others?
2. According to these sources, what is our responsibility to other people? Why?
3. Can you think of any other sources in the Torah that point to the same values?

II. Damages Related to Water

בבא בתרא פרק שני, משנה א

לא יחפור אדם בור סמוך לבור של חברו ולא סיה ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת כובסין א-לא אם כן מרחיק מכותל חברו שלושה טפחים וסד בסיד

Mishna, Tractate Baba Batra, Chapter 2, Mishna 1, translation by Dr. Akiva Wolff

A person may not dig a cistern next to the cistern of his neighbor, nor a water channel, nor a cave, nor an irrigation ditch, nor a washing trough – unless he distances [the outside wall of his structure] from the outside wall [of his neighbors cistern] three handbreadths and seals [his structure] with plaster.

שולחן ערוך חושן משפט סימן קנה סעיף כא

יש מי שאומר שלא אמרו דבהרחקת ששה טפחים בין בור לבור סגי, א-לא בארץ הרים, אבל במקום דרפיא ארעיהו צריך להרחיק יותר. לפיכך צריך להרחיק בית הכסא מבור חבירו עד שיכירו בני אדם שאינו עובר מלחות בית הכסא לבור, ולרווחא דמלתא ירחיק חמשים אמה. הגה: ויש מי שחולקין על זה (מרדכי פ"ק דב"מ ופ' לא יחפור). וכל מקום שמזיק צריך להרחיק עצמו, אפילו היה רשות הרבים מפסיק בין הבתים, כגון שתי חצרות בשני צדי רשות הרבים, אפילו הכי צריך להרחיק (בית יוסף בשם הרשב"א).

Shulchan Aruch, Choshen Mishpat 155:21

A person must distance his outhouse from his neighbor's drinking well so that it is clear that the liquid from the outhouse is not reaching the well. Rama [wrote] (Rabbi Moshe Isserlin): And some authorities disagree and maintain that one must distance one's outhouse as far as necessary to avoid damage, even if the public road separates the two houses.

Discussion questions:

1. Under what circumstances is a person allowed to build a cistern, outhouse, or other water-utilizing structure?
2. How do these rules affect the overall water resources available to the community?
3. How do these rules limit a person's actions and constrain personal or economic benefit? Do you think this is appropriate?

III. Damages Related to Smell and Smoke

גמ' בבא בתרא פרק שני, משנה בכ"ה

מרחיקין את הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר חמישים אמה...

Mishna, Tractate Baba Batra, p. 25a, translation by Dr. Akiva Wolff

Carcasses, graveyards and tanneries (which are all sources of noxious odors) must be distanced from the city at least 50 cubits...

משנה מסכת תמיד פרק ב משנה ג

החלו מעלין בגזרין לסדר אש המערכה וכי כל העצים כשרים למערכה הין כל העצים כשרין למערכה חוץ משל זית ושל גפן אבל בא-לו רגילין במרביות של תאנה ושל אגוז ושל עץ שמן:

Mishna, Tractate Tamid 2:3, translation from Judaic Classics Library:

They [the priests] then began to take up the logs to lay the fire. Were all kinds of wood suitable for the fire? All kinds of wood were suitable for the fire except vine and olive wood. What they mostly used, however, were boughs of fig trees and of nut trees and of oil trees.

תלמוד בבלי מסכת תמיד דף כט עמוד ב

החלו מעלין בגזירין לסדר את המערכה [וכו'] חוץ משל זית ומשל גפן [וכו']. הני מ"ט? רב פפא אמר: משום דקטרי, רב אחא בר יעקב אמר: משום ישוב דארץ ישראל-ל.

Talmud, Tamid 29b, translation adapted from Judaic Classics Library translation.

They [the priests] then began to take up the logs to lay the fire, aside from of olive tree and grapevine [quote of the Mishna]. Why were these excepted? — R. Papa said: Because they have knots ; R. Aha b. Jacob said: Because of the settlement of the Land of Israel.

רבינו גרשום מסכת תמיד דף כט עמוד ב

מאי טעמא? לא משום דקטמי? שעושיין עשן יותר מדי.

Rabeinu Gershom to Tractate Tamid p. 29b, translation by Yonatan Neril

What is the reason? Is it not because they are ash producing? It is that they make too much smoke.

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פב עמוד ב

עשרה דברים נאמרו בירושלים:...ואין עושיין בה כבשונות...משום קוטרא.

Babylonian Talmud, Tractate Bava Kama, p. 82b, translation by Yonatan Neril

Ten things were said in Jerusalem: One cannot make [large] ovens in the city...because of smoke.

רש"י מסכת בבא קמא דף פב עמוד ב

קוטרא - עשן שמשחיר את החומה וגנאי הוא.

Rashi to Tractate Bava Kama, p. 82b, translation by Yonatan Neril

'Kutra'—smoke which blackens walls, which is an ugly thing.

רמב"ם הלכות שכנים פרק יא הלכה א

מי שעשה גורן בתוך שלו, או קבע בית הכסא, או מלאכה שיש בה אבק ועפר וכיוצא בהן צריך להרחיק כדי שלא יגיע העפר או ריח בית הכסא או האבק לחבירו כדי שלא יזיקו, אפילו היתה הרוח הוא שמסייע אותו בעת שעושה מלאכתו ומוליכה את העפר או נעורת הפשתן והמוץ וכיוצא בהן ומגיעתן לחבירו הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יגיעו ולא יזיקו, א ואפילו על ידי הרוח מצויה שכל א-לו כמי שהזיקו בחציו הן

Maimonides, Mishneh Torah, Hilkhot Kinyan, Laws of Neighborly Relations 11:1, translation by R' Yonatan Neril

Anyone who has made a threshing-floor in their area, or set up a bathroom, or any work which involves dust, ash, or such things, must distance [those enterprises] so that the ash or smell of the bathroom or dust will not reach their fellow, in order not to damage them...

שולחן ערוך חושן משפט סימן קנה סעיף לו

ק] יז במה דברים אמורים, בשאר נזקים, חוץ מארבע שהם העשן וריח בית הכסא קא] ואבק וכיוצא בו ונדנוד הקרקע, שכל אחד מאלו אין לו חזקה, ואפילו שתק כמה שנים הרי זה חוזר וכופהו להרחיק.

Shulchan Aruch, Choshen Mishpot 155:36, translation by Dr. Akiva Wolff

...All four of these damages [smoke, bad odors, dust [particulates] and groundshaking] are exempt from hazaka.¹ Even if a neighbor tolerated them for a number of years, he can always change his mind and force the owner [of the source of these damages] to distance them from him.

Discussion questions:

1. According to these texts, what types of restrictions were put in place to prevent damages from smell and smoke?
2. How does Jewish tradition rank the importance of aesthetic quality (whether something is beautiful or smells nice) as compared to health? Do you agree with this ranking?
3. How could this apply to modern challenges related to environmental damage?

IV. Contemporary Rabbinic View on Damages to Neighbors

ריב"ש (רב יצחק בר ששת), סימן קצ"ו
...אין לו להציל היזק עצמו בהיזק חברו.

Rivash (Rabbi Yizhak bar Sheshet), Responsum 196, translation by Dr. Akiva Wolff

One may not save their own property from damage at the expense of their fellow's damage.

הרב עזרא בצרי, דיני ממנות, חלק ב', עמ' שעו, הערה 9

והנה דין זה (של הרחקת נזיקין) לצערנו הרב מזלזלים בו והרבה אנשים נגרם להם נזק כידוע, ואפילו קצור ימים, ה' יצילנו, כידוע מפי הבקיאים בזה, ויש להתריע על כך. ובפרט העוסקים בצרכי ציבור, שעליהם מוטלת האחריות בדבר ואין לעבור על כך בשתיקה. בפרט מפעלים חדשים יש לבדוק היטב מה מידת הנזק העלול להגרם לציבור ולא לאשר הקמת מפעל עד שיתקיים בו כהלכה דין הרחקת הנזק, והקמת מתקנים לקליטת הפסולת שלא תזיק לסביבה

Rabbi Ezra Batzri, (Jerusalem, contemporary), Monetary Laws, section 2, page 376, note 9, translation by Dr. Akiva Wolff

And behold, this law [of distancing damages], to our great sorrow is disregarded and many people suffer damage, and even have their lives shortened, (may G-d save us), as the experts inform us, and we should sound the alarm on this. Especially responsible are those that are involved in community affairs, who should not be silent on this matter. New factories in particular, should be inspected carefully to know what type of damages they are likely to cause to the community and factories should not be permitted to be established until they are known to be observing the law of distancing of damages properly, and to have all the necessary devices for ensuring that their wastes will not damage the environment...

[We are obligated] to go according to the laws of nature that Hashem established in his world and his creation, and to be careful from natural pitfalls and to protect ourselves and others from things that are likely to cause damage; and if we don't operate thusly, even if we think we are acting out of faith, this is the council of the evil inclination... Because these matters [smoking in public or causing other harmful forms of pollution to others] are not to be considered as inconsequential, heaven forbid. They are matters of Jewish law that stand up at the heights of the world and in the future there will be an accounting on them [on those who violate these prohibitions]...

Every person is obligated to be very extremely careful with the conditions and rules of safety that are known today [even if not written in the Talmud], because these are not just matters of good behavior or piety towards neighbors, but rather these are clearly mandated by law and a person is obligated to observe the rules of safety according to the custom of the locale and according to the recommendations of the experts. Everyone who observes halacha and wouldn't violate Torah law is obligated to observe all laws of

¹ Hazaka is the principle in Jewish law that once an action has been established three times (in this case, for three years), the action becomes legally significant.

protecting others and safety rules ... as if they [the safety laws] were written in the Talmud and the Shulchan Arukh .

Discussion questions:

1. How do you understand the statement that these are matters that “stand up at the heights of the world and in the future there will be an accounting for them”?
2. According to these texts, what responsibilities do we have to prevent damages today?
3. How can we make these teachings better known and understood in the Jewish community and our society?

Jewcology.com is a new web portal for the global Jewish environmental community. Source sheets developed as part of the Jewcology project are sponsored by [Teva Ivri](#). Thanks to the [ROI community](#) for their generous support, which made the Jewcology project possible.